

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem – Kolozsvár
1.2 Kar	Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar
1.3 Intézet	Református Tanárképző és Zeneművészeti Intézet
1.4 Szakterület	Zene
1.5 Képzési szint	Alapképzés (BA) – Licenz
1.6 Szak / Képesítés	Zene / Zenetanár

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	ZENETÖRTÉNET – TLM 3402						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	dr. Fekete Miklós						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	dr. Fekete Miklós						
2.4 Tanulmányi év	2	2.5 Félév	2	2.6. Értékelés módja	E	2.7 Tantárgy típusa	DF

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	2	melyből: 3.2 előadás	1	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	28	melyből: 3.5 előadás	14	3.6 szeminárium/labor	14
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					10
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					8
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					10
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek: koncertrésztétel (opera, filharmonia, kamaraestek, kórusfellépések, előadások, stb.), önálló zenehallgatás, konferencia-résztétel, nyílt intézményi programokon való résztétel, stb.					10
3.7 Egyéni munka össz-óraszama	42				
3.8 A félév össz-óraszama	70				
3.9 Kreditszám	3				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	• –
4.2 Kompetenciabeli	<ul style="list-style-type: none"> • általános zenetörténeti ismeretekkel való rendelkezés • zenei képességekkel való rendelkezés (zenei hallás, ritmusérzék) • kottakövetési (kottaolvasási) készséggel való rendelkezés

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> • 75 %-os jelenléti kötelezettség • vetítő, hangfalak, zongora • kötelező olvasmányok tanulmányozása és a feladatok elvégzése
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> • 75 %-os jelenléti kötelezettség

	<ul style="list-style-type: none"> • szemináriumi feladatok megoldása (órák keretében és tanórákon kívül) • szemináriumi bemutatók megtartása • fontosabb kolozsvári könyvtárak használata, többek között: <ul style="list-style-type: none"> ▪ BBTE Református Teológia, Zenepedagógia Tanszék Könyvtára ▪ BCU – Lucian Blaga Központi Könyvtár ▪ Gheorghe Dima Zeneakadémia Könyvtára ▪ BBTE – Filológia Tanszék Könyvtára
--	--

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • zeneértés képességének kialakítása • a zenei értékek felismerési képességének kialakítása • hangszeres, vokális és zenekari kottaolvasás készségének kialakítása • formaérzék-, zenehallgatási készség fejlesztése • stílusfelismerési képesség kialakítása • elemzési készség fejlesztése • zenei stiláris elemek rendszerezésének képessége • a zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejező eszközök – tempó, dinamika, tonalitás, forma, karakter, hangszerelés, stb. – értelmezési képességének fejlesztése
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • a zenei befogadókészség kialakítása • az esztétikai értékítélet képességének kialakítása • a rendszerezés képességének kifejtése • az önálló zenehallgatási- és hangverseny-látogatási igény kialakítása • interdiszciplináris kapcsolatok kialakításának készsége – egyrészt zenei tárgyakkal (zeneelmélet, formatan, összhangzattan, ellenpont, folklór, hangszertörténet és hangszerelmélet, hangszertanulás, partitúraolvasás, karvezetés), másrészt zenén kívüli tárgyakkal (irodalom, egyetemes történelem, művészettörténet, földrajz, szociológia, stb.)

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • a zenei műveltség megalapozása és az egyetemes zenekultúra megismertetése • a zenei ízlés formálása • zenetörténeti tájékozottság kialakítása, ismeretek bővítése és rendszerezése • a zenei érdeklődés felkeltése • zenei élményszerzés megvalósítása és az az újdonság iránti érdeklődés felkeltése, fenntartása • az esztétikai érzék fejlesztése • a tudatos zenehallgatás szintjének elérése • az éneklési és zenélési öröm felkeltése • a kurzuson/szemináriumon kívüli zenehallgatásra való rászoktatás
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • a zenetörténeti terminológia megismerése, elsajátítása és helyes használata • a zenei művészettörténeti korszakok körülhatárolása, képviselőinek megismerése, sajátos stiláris jegyeinek megfigyelése • a történelmi, művészettörténeti, irodalmi, képzőművészeti és zenei fejlődés párhuzamba állítása, kölcsönhatásainak és összefüggéseinek felderítése

	<ul style="list-style-type: none"> • a zenei elemzések megvalósításához szükséges zenetörténeti ismeretek elsajátítása • zeneszerzők életének, tevékenységeinek, alkotásainak megismerése • különböző események és történések időrendi behelyezése • zeneszerzők jellegzetes stílusjegyeinek megismerése • műfajok és formák kialakulásának és fejlődésének nyomon követése • a meghallgatott zeneművek előadó apparátusának felismerése • fontosabb zenetörténeti alkotások megismerése, majd felismerése zenehallgatás útján • sajátos munkamódszerek kialakítása a zenetörténeti szemináriumokon • az előadásokon, szemináriumokon ismertett tananyag rendszerezése, elmélyítése
--	--

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didakt. módszerek
<p>1. A zenei romantika – korszakbemutató, történelmi-társadalmi-kulturális háttér, periodizálás, jellegzetességek. A romantika esztétikája. A hangszeres virtuozitás előretörése. Műfajok és formák. A programatizmus. A hangszeres virtuóz. Niccolò Paganini és a Paganini-hatás.</p> <p>Kulcsszavak: romantika, stílusjegyek, programzene – abszolút zene, érzelem- vagy kifejezőesztétika, jellegzetességek, műfajok, harmónia, virtuozitás, hangszerfejlődés, zenekar, hangszerelés, Paganini-hatás.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
<p>2. A korai romantika. Franz Schubert élete és zenei munkássága.</p> <p>Kulcsszavak: Lied, dalciklus, kamarazene, szimfónia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
<p>3. Forradalmi romantika. Hector Berlioz élete és zenei munkássága.</p> <p>Kulcsszavak: programatizmus, <i>idée fixe</i>, műfajok, zenekar, hangszerelés, újítás.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
<p>4. Felix Mendelssohn-Bartholdy élete és zenei munkássága.</p> <p>Kulcsszavak: szimfónia, koncertnyitány, oratórium, versenymű, kortárs vs. régi zene, karmester.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
<p>5. Frédéric Chopin élete és zenei munkássága.</p> <p>Kulcsszavak: zongoratechnika, virtuozitás, zongoraművek, műfajok, romantikus dallam és harmónia, nemzeti jelleg,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
<p>6. Franz Liszt élete és zenei munkássága.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming

<p>Kulcsszavak: Paganini-hatás, zongoratechnika, zongora tökéletesítése, virtuozitás, programzene, szimfonikus költemény és programszimfónia, átiratok, esztétika, hangszerelés, harmónia, tématranszformáció.</p>	
<p>7. A német romantikus opera / zenedráma. Carl Maria von Weber kamarazenéje és operája. Richard Wagner élete és zenedrámainak zeneirodalmi jelentősége.</p> <p>Kulcsszavak: német opera, német zenedráma, összművészet, vezérmotívum, harmónia- és dallamfejlődés.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
<p>8. Robert Schumann élete és zenei munkássága.</p> <p>Kulcsszavak: <i>Neue Zeitschrift für Musik</i>, zenekritikák, dalok, dalciklusok, szimfóniák, kamarazene, opera, zeneesztétika.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
<p>9. Johannes Brahms élete és zenei munkássága.</p> <p>Kulcsszavak: stílus, harmónia, zeneesztétika, kamaramuzsika, szimfónia, versenymű, <i>Német Requiem</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
<p>10. Pjotr Iljics Csajkovszkij élete és zenei munkássága.</p> <p>Kulcsszavak: szimfónia, szimfonikus költemény, nyitány, opera, versenyművek, balett.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
<p>11. A romantikus olasz opera. Gioacchino Rossini, Gaetano Donizetti, Vincenzo Bellini. Giuseppe Verdi élete és zenei munkássága.</p> <p>Kulcsszavak: opera, bel canto, romantikus dallam és harmónia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
<p>12. Giuseppe Verdi operáinak jelentősége.</p> <p>Kulcsszavak: opera, sajátosság, stílus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
<p>13. Pietro Mascagni, Ruggero Leoncavallo, Giacomo Puccini operái.</p> <p>Kulcsszavak: opera, realizmus, verizmus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - előadás - bemutatás - problematizálás - interaktív párbeszéd - brainstorming
<p>14. Ismétlés, összefoglalás.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - problematizálás - interaktív párbeszéd - felmérés
<p>8.2 Szeminárium</p>	<p>Didakt. módszerek</p>
<p>1. A zenei romantika – korszakbemutatás, történelmi-társadalmi-kultúrális háttér, periodizálás, jellegzetességek. A romantika esztétikája. A hangszeres virtuozitás előretörése. Műfajok és formák. A programatizmus. A hangszeres virtuóz. Niccolò Paganini és a Paganini-hatás.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zenehallgatás - problematizálás - párbeszéd - magyarázat - rendszerezés

<p>Kulcsszavak: romantika, stílusjegyek, programzene – abszolút zene, érzelem- vagy kifejezésesztétika, jellegzetességek, műfajok, harmónia, virtuozitás, hangszerfejlődés, zenekar, hangszerelés, Paganini-hatás.</p>	
<p>2. A korai romantika. Franz Schubert élete és zenei munkássága.</p> <p>Kulcsszavak: Lied, dalciklus, kamarazene, szimfónia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zenehallgatás - megfigyeltetés - párbeszéd - magyarázat - rendszerezés
<p>3. Forradalmi romantika. Hector Berlioz élete és zenei munkássága.</p> <p>Kulcsszavak: programatizmus, <i>idée fixe</i>, műfajok, zenekar, hangszerelés, újítás.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zenehallgatás - megfigyeltetés - problematizálás - párbeszéd - magyarázat
<p>4. Felix Mendelssohn-Bartholdy élete és zenei munkássága.</p> <p>Kulcsszavak: szimfónia, koncertnyitány, oratórium, versenymű, kortárs vs. régi zene, karmester.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zenehallgatás - megfigyeltetés - problematizálás - párbeszéd
<p>5. Frédéric Chopin élete és zenei munkássága.</p> <p>Kulcsszavak: zongoratechnika, virtuozitás, zongoraművek, műfajok, romantikus dallam és harmónia, nemzeti jelleg,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zenehallgatás - megfigyeltetés - párbeszéd - magyarázat
<p>6. Franz Liszt élete és zenei munkássága.</p> <p>Kulcsszavak: Paganini-hatás, zongoratechnika, zongora tökéletesítése, virtuozitás, programzene, szimfonikus költemény és programszimfónia, átiratok, esztétika, hangszerelés, harmónia, tématranszformáció.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zenehallgatás - problematizálás - párbeszéd - magyarázat
<p>7. A német romantikus opera / zenedráma. Carl Maria von Weber kamarazenéje és operája. Richard Wagner élete és zenedrámainak zeneirodalmi jelentősége.</p> <p>Kulcsszavak: német opera, német zenedráma, összművészet, vezérmotívum, harmónia- és dallamfejlődés.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zenehallgatás - megfigyeltetés - párbeszéd - magyarázat - rendszerezés
<p>8. Robert Schumann élete és zenei munkássága.</p> <p>Kulcsszavak: <i>Neue Zeitschrift für Musik</i>, zenekritikák, dalok, dalciklusok, szimfóniák, kamarazene, opera, zeneesztétika.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zenehallgatás - megfigyeltetés - problematizálás - párbeszéd - magyarázat
<p>9. Johannes Brahms élete és zenei munkássága.</p> <p>Kulcsszavak: stílus, harmónia, zeneesztétika, kamaramuzsika, szimfónia, versenymű, <i>Német Requiem</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zenehallgatás - megfigyeltetés - problematizálás - párbeszéd - magyarázat - rendszerezés
<p>10. Pjotr Iljics Csajkovszkij élete és zenei munkássága.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zenehallgatás - megfigyeltetés - problematizálás

Kulcsszavak: szimfónia, szimfonikus költemény, nyitány, opera, versenyművek, balett.	- párbeszéd - magyarázat
11. A romantikus olasz opera. Gioacchino Rossini, Gaetano Donizetti, Vincenzo Bellini. Giuseppe Verdi élete és zenei munkássága. Kulcsszavak: opera, bel canto, romantikus dallam és harmónia.	- zenehallgatás - megfigyeltetés - problematizálás - párbeszéd - rendszerezés
12. Giuseppe Verdi operáinak jelentősége. Kulcsszavak: opera, sajátosság, stílus.	- zenehallgatás - megfigyeltetés - problematizálás - párbeszéd - magyarázat - rendszerezés
13. Pietro Mascagni, Ruggero Leoncavallo, Giacomo Puccini operái. Kulcsszavak: opera, realizmus, verizmus.	- zenehallgatás - megfigyeltetés - problematizálás - párbeszéd - magyarázat
14. Ismétlés, összefoglalás.	- zenehallgatás - megfigyeltetés - párbeszéd - magyarázat - rendszerezés

Kötelező könyvészet:

*** *IMSLP / CPDL* – kották

*** *The New Grove Dictionary of Music and Musicians*. 2001. Macmillan Publishers. London.

BALASSA Imre – GÁL György Sándor 1965. *Operakalauz*. Zeneműkiadó. Budapest.

BOYDEN, Matthew 2009. *Az opera kézikönyve*. Park Könyvkiadó. Budapest.

DARVAS Gábor 1981. *Zene Bachtól napjainkig*. Zeneműkiadó. Budapest.

DIETEL, Gerhard 1996. *Zenetörténet évszámokban*. Springer. Budapest.

DOBÁK Pál 1998. *A romantikus zene története*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest.

EGGEBRECHT, Hans Heinrich 2009 [német kiadás 1991]. *A nyugat zenéje – Folyamatok és állomások a középkortól napjainkig*. Typotex Kiadó. Budapest.

HALÁSZ Péter 1997. *Romantika – 1. Orfeusz hangzó zenetörténet*. Nemzeti Kulturális Alap Zenei Kollégiuma. Budapest.

KÖRBER Tivadar 2009. *Zeneirodalom*. Műszaki Kiadó. Budapest.

KROÓ György – KÁRPÁTI János 1964, 1965, 1966, 1973. *Muzsikáló zenetörténet*. Gondolat Kiadó. Budapest.

KROÓ György 1973-1989. *A hét zeneműve*. Zeneműkiadó. Budapest.

MICHELS, Ulrich 2003. *Atlasz – Zene*. Athenaeum 2000 Kiadó. Budapest.

PAPP Márta 1997. *Romantika – 2. Orfeusz hangzó zenetörténet*. Nemzeti Kulturális Alap Zenei Kollégiuma. Budapest.

PÉCSI Géza 2003. *Kulcs a muzsikához*. Kulcs a muzsikához Kiadó. Pécs.

SCHOENBERG, Harold C. 2006. *Nagy zeneszerzők élete*. Európa Könyvkiadó. Budapest.

STANLEY, John 2006. *Klasszikus zene*. Kossuth Kiadó. Budapest.

SZABOLCSI Bence 1999. *A zene története*. Kossuth Kiadó. Budapest.

WÖRNER, Karl H. 2007. *A zene története*. Vivace Zenei Antikvárium és Kiadó. Budapest.

Ajánlott könyvészet:

*** *Világhíres zeneszerzők*. 2011. Kossuth Kiadó. Budapest.

ABRAHAM, Gerald – TEMPERLEY, Nicholas – SEARLE, Humphrey 2010. *Korai romantikusok – Chopin, Schumann, Liszt élete és művei*. Rózsavölgyi és Társa. Budapest.

BROWN-WESTRUP-RADCLIFFE 1981. *Schubert kalauz*. Zeneműkiadó. Budapest.

BUDDEN, Julian 2007. *Verdi*. Európa Könyvkiadó. Budapest.

DEATHRIDGE, John – DAHLHAUS, Carl 1988. *Wagner*. Zeneműkiadó. Budapest.

DENIZEAU, Gérard 2009. *A zenei műfajok képes enciklopédiája*. Rózsavölgyi és Társa. Budapest.

ERDÉLYI Miklós 1979. *Schubert*. Gondolat Kiadó. Budapest.

GIBBS, Christopher H. 2018. *Schubert*. Rózsavölgyi és Társa. Budapest.

HAMBURGER Klára 1980. *Liszt*. Gondolat Kiadó. Budapest.

HAMBURGER Klára 2010. *Liszt Ferenc zenéje*. Balassi Kiadó. Budapest.

HOLOMAN, D. Kern 2015. *Szimfonikus zenekar – nagyon rövid bevezetés*. MüPa Könyvek. Rózsavölgyi és Társa. Budapest.

KROÓ György 1980. *Berlioz*. Gondolat Kiadó. Budapest.

MOLNÁR Antal 1983. *Brahms*. Gondolat Kiadó. Budapest.

NÁDOR Tamás 1970. *Giacomo Puccini*. Zeneműkiadó. Budapest.

NÉMETH Amadé 1979. *Erkel*. Gondolat Kiadó. Budapest.

RAPPL, Erich 1976. *Wagner operakalauz*. Zeneműkiadó. Budapest.

SADIE, Stanley 2004. *Opera*. Kossuth Kiadó. Budapest.

TÓTFALUSI István 2006. *Operamesék*. Móra Könyvkiadó. Budapest.

TÓTH Dénes 1956. *Hangversenykalauz*. Zeneműkiadó. Budapest.

WALKER, Alan 1986, 1994, 2003. *Liszt Ferenc – 1-3*. Zeneműkiadó. Budapest.

WIERZYNSKI Kazimierz 1985. *Chopin élete*. Európa Könyvkiadó. Budapest.

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

•

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
--------------------	-----------------------------	---------------------------	-----------------------------

10.4 Előadás	<ul style="list-style-type: none"> - A. vizsga: szóbeli / írásbeli / projekt, stb.; - B. vizsga: audíció (mű-, szerző- vagy stílus felismerése) 	<ul style="list-style-type: none"> - problematizálás - számonkérés - vizsga 	40% + 30%
10.5 Szeminárium	<ul style="list-style-type: none"> - aktív szemináriumi jelenlét és tevékenység; - C: a kijelölt órai és önálló szemináriumi feladatok teljesítése (dolgozat / portfólió / projekt / zenei összeállítás, stb. elkészítése és bemutatása); 	<ul style="list-style-type: none"> - folyamatos megfigyelés - portfólió - bemutatás 	20%
	<ul style="list-style-type: none"> - D. hivatalból járó pontszám (1 jegypont) 		10%

A teljesítmény minimumkövetelményei

- aktív részvétel az új témák kibontásakor és problematizálásakor (kurzus), illetve azok gyakorlati feldolgozásain (szeminárium, önálló feladatok és munkák) – az órák min. 75%-án;
- a félév alatti szemináriumi munkák 100%-os elvégzése kizáró jellegű feltétele a szessziós vizsgán való részvételnek;
- mindhárom vizsgarész (lásd a korábbi: **A**, **B** és **C**) esetében szükséges teljesíteni külön-külön is a hozzárendelt pontszám min. 50%-át;

Kitöltés dátuma

2021. szeptember 17.

Előadás felelőse

dr. Fekete Miklós

Szeminárium felelőse

dr. Fekete Miklós

Az intézeti jóváhagyás dátuma

Intézetigazgató